

Protokół

Posiedzenie Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Dolnośląskiego
18 października 2017 r., godz. 14.30

Sala nr 510 Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego, ul. Dobrzyńska

I. Porządek obrad:

1. Powitanie – **Andrzej Otręba**, Wiceprzewodniczący WRDS WD.
2. Wprowadzenie do problematyki prac nad projektami uchwał antysmogowych dla województwa dolnośląskiego – **Jerzy Michalak**, Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego.
3. Założenia uchwały „antysmogowej” w województwie dolnośląskim – **Maciej Zathej**, Dyrektor Instytutu Rozwoju Terytorialnego.
4. Dyskusja, uwagi do projektu uchwały – członkowie WRDS WD.
5. Wolne wnioski.
6. Zakończenie posiedzenie – **Andrzej Otręba**, Wiceprzewodniczący WRDS WD.

II. Lista obecności:

1. Paweł Hreniak, Wojewoda Dolnośląski,
2. Kazimierz Kimso, Przewodniczący Zarządu Regionu Dolny Śląsk NSZZ Solidarność
3. Andrzej Otręba, Przewodniczący Rady OPZZ Województwa Dolnośląskiego
4. Krzysztof Kisielewski, Przewodniczący Zarządu Wojewódzkiego FZZ
5. Andrzej Kalisz, Wiceprezes Związku Pracodawców Dolnego Śląska
6. Marek Woron, Kanclerz Łoży Dolnośląskiej BCC
7. Jerzy Michalak, Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego, gość
8. Anna Dimich-Szałkowska, Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu
9. Marcin Krzyżanowski, Doradca Wojewody Dolnośląskiego
10. Marcin Orzeszek, Burmistrz Ząbkowic Śląskich, przedstawiciel strony samorządowej
11. Bogda Orłowski, Przewodniczący Zarządu Regionu Zagłębie Miedziowe NSZZ Solidarność
12. Radosław Mechliński, Wiceprzewodniczący Zarządu Regionu Dolny Śląsk NSZZ Solidarność
13. Henryk Jarczok, Członek Prezydium Zarządu Wojewódzkiego FZZ
14. Cezary Rutka, Członek Zarządu Łoży Dolnośląskiej BCC
15. Maciej Zathej, Dyrektor Instytutu Rozwoju Terytorialnego
16. Paweł Karpiński, Z-ca Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska UMWD
17. Anna Klimkiewicz, Wydział Ochrony Środowiska UMWD
18. Ilona Szarapo, Instytut Rozwoju Terytorialnego
19. Dariusz Zięba, Instytut Rozwoju Terytorialnego

20. Agnieszka Cybulska-Małycha, Dyrektor Departamentu Zrównoważonego Rozwoju Urzędu Miejskiego we Wrocławiu
21. Marek Rakowicz, Pracodawcy RP, Członek Zespołu ds. polityki regionalnej, gospodarki, przedsiębiorczości i innowacji WRDS WD
22. Krzysztof Zawadzki, Konfederacja Lewiatan, Dolnośląscy Pracodawcy, Członek Zespołu ds. polityki regionalnej, gospodarki, przedsiębiorczości i innowacji WRDS WD
23. Leszek Pieczyński, ekspert BCC

III. Treść wystąpienia:

1. Spotkanie rozpoczął **Andrzej Otręba**, Przewodniczący Rady OPZZ Województwa Dolnośląskiego, Wiceprzewodniczący WRDS WD, który na prośbę Przewodniczącego Cezarego Przybylskiego prowadził posiedzenie. Powitał zebranych oraz gości.
2. **Andrzej Otręba** przypomniał, że temat smogu został zgłoszony pod obrady Prezydium Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego Województwa Dolnośląskiego przez pierwszego przewodniczącego WRDS WD Pana **Marka Worona**, Kanclerza Łoży Dolnośląskiej BCC **17 maja 2017 r.** temat ten po raz pierwszy omawiany był na posiedzeniu Prezydium WRDS WD. Informację na temat państwowego monitoringu środowiska a potrzeb uzdrowisk dolnośląskich związanych z uzyskaniem statusu uzdrowiska przedstawili wtedy Waldemar Kulaszka, Dolnośląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, Świętosława Żyniewicz, główny specjalista w Wydziale Monitoringu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W toku dalszym dyskusji nad tym tematem ustalono, że przedstawiciele WRDS WD będą uczestniczyć w pracach Zespołu roboczego ds. jakości powietrza, który to zespół powołany przez Marszałka Województwa wypracował ostateczne propozycje do projektów uchwał antysmogowych.
3. **Jerzy Michalak** powiedział, że prace nad uchwałami „antysmogowymi” rozpoczęły się ponad rok temu na wniosek różnych środowisk Dolnego Śląska. Dodał, że prawo w zakresie ochrony środowiska daje samorządom województw możliwość uchwalania stosownych dokumentów w przedmiocie ochrony powietrza i emisji spalin, ale tylko tych pochodzących ze spalarni służących ogrzewaniu pomieszczeń. Zapisy w uchwałach nie dotyczą więc emisji spalin z innych źródeł (samochody, przemysł etc.) Efektem tych prac jest powstanie trzech uchwał: specjalna dla Wrocławia, dla uzdrowisk i dla pozostałych gmin województwa dolnośląskiego. Te projekty są zróżnicowane pod względem zakresu, wielkości ustanowionych norm, okresów dostosowania. Podkreślił, iż przedstawione dokumenty są dopiero propozycjami i projektami, gdyż cały czas trwają konsultacje społeczne w tym zakresie. W pierwszej kolejności projekty uchwał były konsultowane z samorządami Dolnego Śląska, do końca października trwają konsultacje z mieszkańcami Wrocławia. Mają one charakter otwarty, ale także mieszkańcy mogą składać pisemne wnioski do IRT. Podsumowując, Marszałek **Michalak** powiedział, że o ile na początku procesu konsultacji świadomość społeczna konieczności walki ze smogiem nie była powszechna, o tyle obecnie ta świadomość jest pełna. Jednakże trzeba dodać, że są pewne różnice zdań co do sposobu, modelu walki z zanieczyszczeniem powietrza. I o ile nikt nie kwestionuje konieczności takiej walki, to proponowane są różne rozwiązania w tym zakresie. Zarząd Województwa planuje po procesie konsultacji przedłożyć Sejmikowi WD propozycje uchwał tak, aby Sejmik mógł przyjąć uchwały antysmogowe na sesji listopadowej. Wśród członków Zarządu Województwa, jak dodał **Jerzy Michalak**, panuje przekonanie, że przedstawione Sejmikowi propozycje będą rozwiązaniami prawnymi akceptowalnymi przez ogół i że przyczynią się one do poprawy jakości powietrza. Prosił zebranych o krytyczne uwagi do projektów i jednocześnie propozycje rozwiązań.

4. **Maciej Zathy** przedstawił prezentację głównych założeń projektów uchwał „antysmogowych”. (W załączeniu prezentacja).
5. **Jerzy Michalak** powiedział, że wszyscy są za tym, aby chronić powietrze, ale trzeba sobie zdawać sprawę, czy samorządy i mieszkańców będzie na to stać i jaki powinien być udział stron w partycypacji kosztów. Jaki udział strony rządowej, jaki samorządów i jaki mieszkańców. Trzeba myśleć o tych najuboższych, ułatwiając im wejście do tego projektowanego systemu.
6. **Andrzej Otręba** otworzy dyskusję.
7. **Paweł Karpiński** dodał, że w 2010 roku Samorząd Województwa Dolnośląskiego uchwalił Program Ochrony Powietrza. On ma się skończyć w 2023 roku. Jakie jest jego oddziaływanie w porównaniu do uchwał „antysmogowych”. * jest kierowany do gmin, w których występują przekroczenia jakości powietrza; (uchwała „antysmogowa” ma szerszy zakres oddziaływania) * działa przez wójta, burmistrza i prezydenta, nie nakłada obowiązków na Dolnoślązaków, tylko na władze gminne (jak dodał Paweł Karpiński, obowiązuje od 7 lat, a był aktualizowany w 2014 roku, i jeśli chodzi o jego wykonanie, to np. Legnica wykonała go w 7 proc., Wałbrzych – 4,46 proc., strefa dolnośląska – 4, 56 proc., Wrocław – 12,5 proc. Skalę wykonania POP kontroluje WIOŚ, który oznajmił, że skontroluje na koniec jego trwania, czyli 2023 rok. Istotne: uchwały wynikają z tego planu i są z nim spójne. Podkreślił wyraźnie, że uchwały antysmogowe dotyczą mieszkańców, nakładają na nich konkretne obowiązki. Ponadto organem kontrolnym w przypadku POP jest Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, natomiast w przypadku uchwał „antysmogowych” – kontrole mieszkańców może prowadzić także policja, straż miejska. Sejmik nie jest organem kontrolnym, więc w tym przypadku współpraca z gminami jest kluczowa.
8. **Dyskusja:**

Marcin Orzeszek: wątpliwości co do terminów realizacji zapisów uchwał: 2023-2027 wydaje się być daleki, natomiast jest problem z możliwościami wsparcia finansowego na wdrożenie programu. Przykład w gminie Ząbkowice Śl. Dotychczas złożono 73 wnioski na wymianę pieców – do WIOŚ, obecnie zostały złożone następne 10. Gmina liczy 6 tys. gospodarstw. To olbrzymia skala i potrzeba wiele lat na realizację tej uchwały. Niektórzy mieszkańcy nie mają nawet na wkład własny (dofinansowanie WIOŚ – tylko 50 proc. dofinansowania). Gminy uzdrowskie – czy wszystkie miejscowości mają możliwość podłączenia do sieci gazowej. Problem: termin i możliwość realizacji zapisów uchwał.

Cezary Rutka: problem z możliwością montażu kotłów do ogrzewania w pomieszczeniach, gdzie nie ma możliwości technologicznych zainstalowania wymaganych rozwiązań grzewczych np. stare kamienice. Czy przewidziane są możliwości zastosowania innych technologii.

Paweł Hreniak: w projekcie rozporządzeniu MRiF pojawił się już zapis, że od 2018 roku do obrotu będą dopuszczone tylko kotły o najwyższej klasie, a także ograniczenia w możliwości stosowania odpowiedniego opału.

Marek Woron: postulat, by w zapisach uchwał nie wprowadzać ograniczeń co do możliwości stosowania innych od przyjętych technologii grzewczych, których zastosowanie przyniesie takie same rezultaty eliminujące czy ograniczające zanieczyszczenie powietrza.

Andrzej Kalisz: pytanie – jakie były przesłanki przyjęcia konkretnych dat konieczności wprowadzenia nowych rozwiązań grzewczych (wymiana kotłów etc.); jak wygląda sprawa egzekwowania zapisów i potencjalnych sankcji wynikających z nieprzestrzegania i przewidywanej skuteczności egzekwowania tak zapisanych sankcji.

Marek Woron: akceptuje ten rygorizm czasowy. Pytanie – czy znane są ekspertyzy medyczne i czy są wystarczająco ostre, żeby jak najszybciej wprowadzać zapisy uchwał.

Czy brany był pod uwagę raport prof. Zwoździaka dla miasta Wrocław (dyr. Zathej potwierdza – to główny raport brany pod uwagę, m.in. mówi, że 3 tys. osób rocznie umiera z powodu zatrucia powietrza). Jak obecnie wygląda sprawa z uzdrowiskami? W 2018 roku muszą wykazać się dobrą jakością powietrza, by nie stracić statusu uzdrowiska. Czy można wykorzystywać fundusze norweskie w kwestii edukacji ekologicznej. Jak wygląda sytuacja podłączania gospodarstw domowych do sieci elektrociepłowni we Wrocławiu, czy rozbudowano sieć.

Maciej Zathej: przy realizacji uchwał niezbędne jest współdziałanie różnych podmiotów – obywateli, JST, które ew. w swoich programach będą mogły uruchomić środki, podjąć decyzje o doprowadzeniu sieci ciepłowniczej, partycypować w rozwoju sieci gazowej, planowanie przestrzenne i uruchomienie inwestycji w tym obszarze, gdzie istnieje gwarancja podłączenia do sieci ciepłej z pominięciem spalania paliw stałych. Daty wprowadzenia zmian – przesłanka: raporty WIOŚ stwierdzające fakty przekroczeń norm powietrza. Dokument podstawowy – Program Ochrony Powietrza jako prawo miejscowe uchwalony przez SW Doln. zobowiązuje organy do stosowania tego dokumentu, obliguje SW do wykonania tego programu. Terminy nawiązują do tych wskazanych w POP. Sankcje: Prawo Ochrony Środowiska przewiduje możliwość karania na poziomie gminy: straż miejska, policja oraz WIOŚ w przypadku działania podmiotów gospodarczych. W zależności od stwierdzonych wykroczeń można nakładać karę grzywny, mandaty wg Kodeksu wykroczeń od 20 PLN do 5 tys. PLN, a nawet 50 tys. PLN. Kwestie zdrowotne: tematyka podczas prac nad kształtem uchwał „antysmogowych” została pogłębiona. Uniwersytet Medyczny prowadzi badania dot. wpływu jakości powietrza na zachorowania, stan zdrowotny społeczeństwa. Stan chorobowy z tej przyczyny rozwija się przez wiele lat. Wpływa na ogólne pogorszenie stanu zdrowia. W Polsce 50 tys. osób umiera rok rocznie z powodu zanieczyszczenia powietrza (śmierć przedwczesna), we Wrocławiu – 3 tys., a 12 tys. dzieci choruje na zapalenie oskrzeli, 2 tys. dorosłych choruje na przewlekłe zapalenie oskrzeli; 1 mln 200 tys. dni pracy wypada z powodu zachorowań z przyczyn zanieczyszczenia powietrza. To jest wymiar ekonomiczny strat. To jest wyliczenie na podstawie pewnego modelu zastosowanego przez naukowców. Uniwersytet Medyczny po zawiązaniu się Zespołu ds. jakości powietrza rozpoczął intensywną współpracę z IRT, szczególnie z zakładem meteorologii i klimatologii – w tej współpracy jest rozwijany model prognozowania występowania zanieczyszczeń. Uzdrowiska: temat zanieczyszczenia powietrza w uzdrowiskach został pogłębiony, została zrobiona ekspertyza pokazująca efekt ekologiczny zakazu spalania paliw stałych w obszarach uzdrowiskowych A,B,C. Pokazuje ona, że w przypadku 4 uzdrowisk jest szansa uzyskania oczekiwanej jakości powietrza. Są to Świeradów Zdrój, Czerniawa, Długopole Zdrój, Przerzeczyn Zdrój. Tu wystarczy instalacja spełniająca V klasę. W pozostałych – jeśli chcemy utrzymać walory uzdrowiskowe – konieczna jest eliminacja zanieczyszczeń powodowanych przez spalanie paliw stałych. Węgiel należałoby usunąć na stałe, żeby zachować jakość uzdrowiskową.

Paweł Karpiński: możliwości kontrolowania: urządzenia do pomiaru wilgotności paliw to jest koszt 20 PLN, od 2018 roku nie będzie w obrocie handlowym pieców gorszych niż V klasy, w piecach tych nie można palić śmieci. Służby kontrolne z obszaru ochrony środowiska mają większe uprawnienia niż np. prokurator. Mogą od 6 rano do 22 bez nakazu wejść do domu i dokonać kontroli. Ważne: pomoc finansowa szczególnie dla tych, których nie stać na żaden rodzaj opału. (porównywanie kosztu ogrzewania śmieciami do kosztu używania gazu).

Paweł Hreniak: informacja: na początku br. roku wspólnie z szefem spółki gazowej powstała inicjatywa – samorządom oddalonym od głównych magistrali gazowych umożliwiono podłączanie się do sieci stacji ENG podłączonych do głównych sieci. Dużo łatwiej gminom jest z tego korzystać. Do projektu włączyło się już 19 gmin z Dolnego

Śląska. Podłączenie do sieci gazowej: budowa gazociągu Czeszów-Wierzchowice. To element ważnego gazociągu Północ-Południe od Świnoujścia po Chorzów, ale Dolny Śląsk na tym skorzysta. Gmina Krośnice i okoliczne mogą korzystać i podłączać się do tego gazociągu. Najwięcej problemów z podłączeń do sieci jest we Wrocławiu.

Jerzy Michalak: uchwała ma być impulsem dla gmin i SW i ma się wpisywać także w działania rządu (projekt rozporządzenia MRiF). Ma ona zmusić gminy, żeby zaczęły o problemie jakości powietrza myśleć i przygotowywały program umożliwiający wprowadzanie zapisów uchwał. Wrocław ma taki program zaprezentować jutro. Zgoda, że uchwała musi być otwarta na zmieniające się realia technologiczne. Podstawowym zadaniem SW jest wypracowanie takich termin wprowadzenia ograniczeń, które będą terminami realistycznymi i w których ta uchwała będzie mogła znaleźć zastosowanie w poszczególnych gminach.

Agnieszka Cybulska-Małycha: zaznaczyła, że jutro będzie przedstawiony program prezydenta Wrocławia dotyczący walki ze smogiem.

Andrzej Otręba przypomniał kwestię podłączania do sieci ciepłowniczej gospodarstw domowych we Wrocławiu i spytał, czy będą one rozbudowywane.

Agnieszka Cybulska-Małycha: ciepło dostarcza przedsiębiorstwo prywatne, więc miasto może tu tylko negocjować. Zarząd Zasobu Komunalnego podejmuje działania o przyłączaniu kolejnych mieszkańców do sieci. Za rozwój sieci odpowiada przedsiębiorca przesyłowy. Wszelkie kwestie związane z rozwojem tej sieci są negocjowane przez miasto z dostawcami – dystrybutorami ciepła, gazu – o zwiększenie mocy, rozwoju sieci i działań strategicznych związanych z rozwojem sieci. Ponadto identyfikowane są obszary wykluczenia przesyłowego, energetycznego. Uwagi do projektów uchwał – należy uwzględnić dostępność dobrej jakości ciepła dla tych obszarów, gdzie tej dostępności nie ma. Propozycja – dla tych miejsc i odbiorców, którzy mają odmowy z elektrociepłowni i gazowni na podłączenie – aby można było przyjąć czasowe rozwiązanie (10 lat) na stosowanie pieców klasy V tak, aby źródło ciepła było akceptowalne i dawało szansę na rozwój sieci w tych miejscach, które dziś ich nie mają. Jest też problem z historycznym rozwojem miasta – rozszerzaniem się przestrzennym poprzez dołączanie obszarów, które nie są bezpośrednio powiązane z centrum miasta. Tam należałoby rozważyć podłączenie instalacji gazowej lub ciepłowniczej, ale w oparciu o innego rodzaju rozwiązania np. małe elektrociepłownie np. na biomasę.

Krzysztof Zawadzki: pytanie o kwestie używania odpadów jako paliwa przy produkcji. Czy pojawiły się zapisy dotyczące zanieczyszczenia powietrza przez przedsiębiorców, np. w powiecie dzierzoniowskim – producent gumy. Pozostaje także kwestia przykrych zapachów.

Maciej Zathej: z punktu widzenia formalnego palenie różnego rodzaju odpadami jest karalne. Sejmik Województwa wypowiada się tylko w sprawie przekroczeń norm powietrza i wtedy może podjąć działania prawne. Istnieją regulacje w tej kwestii na poziomie prawodawstwa unijnego i krajowego.

Krzysztof Kisielewski: zabrakło w tym projekcie jednego medium – energii elektrycznej. Sieć istnieje na dużym obszarze, cena jest regulowana. To jest najczystsze źródło energii.

Paweł Karpiński: to jest najprostsze rozwiązanie, ale samorząd nie delegacji prawnej.

Andrzej Otręba: propozycja o zajęciu się kwestiami zgłoszonymi przez Krzysztofa Zawadzkiego i Krzysztofa Kisielewskiego na Prezydium WRDS WD.

Marek Rakowicz: wnioski omawiane na spotkaniu zostały dosłane w formie papierowej (w załączeniu).

Henryk Jarczok: propozycja monitorowania realizacji uchwały podczas jej obowiązywania, a nie tylko na koniec okresu dostosowawczego, czyli ok. 2020 roku.

Paweł Karpiński: ustawodawca tak ustawił prawo, że jedynym organem kontrolnym jest WIOŚ. Realizacji zapisów prawa nie można narzucić samorządom.

Andrzej Otręba: samorząd, który podejmuje uchwałę zawsze może do niej wrócić. Można wprowadzić zapis, że samorząd będzie monitorował realizację uchwały. Zaproponował panu Rakowiczowi o wniesienie uwag pisemnie. W kwestii rozporządzenia MRiF zaproponował, aby się zająć tymi uwagami na Prezydium WRDS WD.

9. Podsumowując **Andrzej Otręba** powiedział, że ważne są dwie kwestie – poziom świadomości społecznej w tym zakresie oraz kwestia finansowania. To, co jest możliwe do realizacji w uchwałach, proponuje wykorzystać, natomiast kwestie dotyczące regulacji na poziomie krajowym zostaną przeniesione na posiedzenie Prezydium.
10. **Andrzej Otręba** zakończył posiedzenie.

Protokół sporządziła:

Aldona Andrulewicz

sekretarz WRDS WD

.....

data i podpis

Zatwierdził:

Cezary Przybylski

Przewodniczący WRDS WD

.....

data i podpis